

Izvještaj

Aktivnost 3.6 «Podrška za ispunjavanje uslova zemalja uvoznica» u okviru CARDS Twinning projekta BA05 IB AG 01 Sarajevo, 23. – 27.06.2008.g.
---

1. Ime i funkcija eksperata

Dr. Annette Oloffs, lokalna veterinarska jedinica: Hansestadt Lübeck

Dr. Valerie Eberlein; uprava federalne jedinice: Bavaria/Oberschleißheim

2. Cilj i zadaci misije

Cilj radionice je obuka veterinarskih inspektora na graničnim inspekcijskim prelazima (GIP) za primjenu standardiziranih kontrola uvoza iz EU i trećih zemalja.

Razrada Standardnih operativnih postupaka (SOP) za veterinarske kontrole živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla garantovaće veću transparentnost u vršenju inspekcijskih pregleda.

Pored ovoga, demonstrirano je i korištenje sistema EU za kontrolu prometa i stručne informacije (TRACES).

3. Popis skraćenica

BiH	= Bosna i Hercegovina
GIP	= Granični inspekcijski prelaz
CVED	= Opšti ulazni veterinarski dokument
EK/EU	= Evropska komisija/Evropska unija
SOP	= Standardni operativni postupci
TRACES:	= TRAded Control and Expert System (sistem za kontrolu prometa i stručne informacije)

4. Zahvala

Twinning ekspertni tim bi se želio zahvaliti svim stranama.

Naročito se zahvaljujemo Elvisu Kondžiću za prevod i dr. Schollmeyer za pomoć.

5. Raspored misije:

Datum	Sastanci/ aktivnosti	Govornik
23.06. Sarajevo	Radionica 1, vidjeti spisak učesnika	Dr. Oloffs
24.06. Sarajevo		Dr. Eberlein Dr. Oloffs
25.06. Sarajevo	Radionica 2, vidjeti spisak učesnika	Dr. Eberlein Dr. Oloffs
26.06. Sarajevo		Dr. Oloffs
27.06. Sarajevo	Diskusija o rezultatima Sažeti prikaz i ishodi radionice	Dr. Oloffs Dr. Schollmeyer

6. Sažeti prikaz radionice

I. Sadržaj

Radionica je provedena u dvije grupe i uključivala je prezentacije, proučavanje slučajeva i diskusije.

Na radionici su učestvovali inspektori iz svih GIP u BiH.

Ključni aspekti radionice:

- Prijava dolaska i kontrola isprava o tovaru
- Proizvodi koji se kontrolišu
- Kontrola dokumentacije: lista trećih zemalja/ objekata/ potpisa/ uvjerenja
- Kontrola identiteta
- Fizička kontrola
- CVED proizvodi i životinja
- Uvoz živih životinja
- Vraćene pošiljke i odbijanje
- Tranzit / istovar / kanalisanje
- Putnički prtljag
- Naplata troškova - naknade
- Vođenje evidencije
- Obuka
- TRACES

Tokom radionice učesnici su se osvrnuli na najvažniju legislativu EU:

Uredba (EC) br.998/2003; Uredba (EC) br.1774/2002; Uredba (EC) br.136/2004; Uredba (EC) br.282/2004; Uredba (EC) br.275/2007; Direktiva (EC) br.2002/99; Uredba (EC) br.178/2002; Uredba (EC) br.1/2005; Uredba (EC) br.745/2004; Odluka 2004/292/EC; Odluka 2001/812/EC; Odluka 97/794; Direktiva 97/78/EC; Direktiva 91/496 itd.

Predstavljene su i podijeljene ček liste za dokumentiranje kontrola.

Razgovarano je o proučenim slučajevima fizičkih kontrola i kontrola identiteta.

Dat je teoretski i praktični uvod u «TRACES» i predstavljena je baza podataka za veterinarsku legislativu i uvjerenja «VetLex».

II Rezultati

Obuka

Svi učesnici naveli su da su i ranije učestvovali na različitim obukama. Najvažnija legislativa vezana za GIP opširno je predstavljena tokom obuke u Sloveniji 2007. godine. I pored toga, učesnici su tražili da im se da pregled relevantne i najnovije legislative, kao i časovi engleskog jezika. U međuvremenu treba pripremiti prevode prezentacija održanih tokom radionice i podijeliti ih učesnicima. Neki inspektori željeli bi pohađati praktičnu obuku u zemljama članicama.

Legislativa

Osnovana je radna grupa radi implementacije legislative EU.

Učesnici su naveli da je većina legislative EU već prenesena u domaće zakone i da će biti izrađena dva priručnika za GIP (jedan za proizvode a drugi za životinje). Ovi navodi nisu mogli biti potvrđeni tokom radionice. Još uvijek nisu usvojena uputstva za postupanje, standardne smjernice i ček liste. Odredbe o kaznama nisu jasne.

Kontrole

Izvršena je prezentacija i diskusija o vršenju kontrole isprava o tovaru, dokumentacije, identiteta i fizičke kontrole. Podijeljeni su primjeri ček listi za dokumentiranje.

Trenutno se na GIP u BiH ne vrši dovoljno fizičkih kontrola.

Prema riječima učesnika, GIP nemaju dovoljno opreme za fizičku kontrolu (laboratorijska oprema, platforma i kapaciteti za utovar i sl.).

Još uvijek se ne izdaju upute na državom nivou, ali će razrađeni Standardni operativni postupci (SOP) za veterinarsku kontrolu živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla biti dio priručnika za GIP.

Prema navodima učesnika, GIP nisu integrisani u nacionalni plan monitoringa.

Prevenција opasnosti

Prema navodima učesnika, još nije donesena domaća legislativa za prevenciju opasnosti (bolesti životinja, rizici po ljudsko zdravlje, opasni psi, i sl.).

Inspektori na GIP bi trebali imati ovlaštenja da mogu insistirati na više kontrola /opširnijim kontrolama.

Uvoz proizvoda životinjskog porijekla za ličnu potrošnju

Razgovarano je o kontroli putničkog prtljaga. Inspektori učesnici radionice nisu smatrali da im je zadatak da kontrolišu putnike i uklanjaju nezakonite proizvode za ličnu potrošnju.

Istaknute su mjere predviđene Uredbom EK br. 1774/2002 (prikupljanje, prevoz i uklanjanje otpada spaljivanjem u ovlaštenim spalionicama).

Prikazane su mjere predviđene Uredbom (EC) br. 745/2004 u vezi sa uvozom proizvoda životinjskog porijekla za ličnu potrošnju, a u vidu informacija (postera) i redovnih kontrola putnika.

Pristup Internetu / telefaksu / telefonu

Neki učesnici naveli su da uopšte nemaju ili imaju ograničeni besplatan pristup Internetu, telefonu i telefaksu.

TRACES

Tokom misije, dat je teoretski i praktičan uvod u sistem TRACES. Učesnicima je omogućen pristup verziji TRACES-a namijenjenoj za obuku GIP.

Većini učesnika je bio poznat princip izdavanja uvjerenja i CVED. Sam sistem nije bio poznat iz perspektive njegovog korisnika.

Isto tako učesnici nisu bili upoznati sa mogućnošću da treće zemlje koriste uvozni modul za TRACES.

U ovom trenutku svi GIP-ovi nemaju pristup Internetu i e-mail adresu.

VetLex

Predstavljena je baza podataka za veterinarsku legislativu i uvjerenja VetLex.

Nije omogućen besplatan pristup VetLexu. Stoga je pristup VetLexu za predstavnike GIP osigurala RTA. Nakon radionice svi učesnici trebali bi imati osiguran besplatan pristup VetLexu.

Dokumentiranje

Predstavljen je postupak dokumentiranja predviđen propisima EK.

Data je preporuka da se kontrole izvršene na GIP dokumentiraju. Preporučeno je korištenje ček listi naročito u vezi sa Uredbom (EC) br. 882/2004 kojom je propisana primjena sistema upravljanja kvalitetom.

Radna grupa

Uspostavljena je radna grupa za implementaciju regulative EK tokom perioda od pet godina.

III Preporuke

Obuka

Potrebno je organizovati slične radionice za razradu Standardnih operativnih postupaka. Veterinari koji rade na GIP trebali bi redovno koristiti obuku iz TRACES-a i pristup VetLexu kako bi se upoznali sa sistemom i regulativom EK.

Na GIP se primjenjuju svi propisi iz oblasti veterinarstva (higijena hrane, dobrobit životinja, suzbijanje bolesti, animalni otpad i sl.). Stoga bi i predstavnici GIP trebali učestvovati na svim obukama koje se budu organizovale.

Preporučuje se održavanje kursa engleskog jezika za osoblje.

Isto tako treba ponuditi praktičnu obuku u zemljama članicama EU.

Legislativa

Osnovana je radna grupa radi implementacije legislative EK. Sva regulativa EK nije prenesena u domaću regulativu. Neophodno je implementirati detaljnije implementacijske zakone, upute za postupanje, standardne smjernice i ček liste. Domaćom legislativom treba utvrditi kazne i mjere za prevenciju opasnosti.

Kontrole

Ne postoje konkretni propisi EK za čulno, fizičko ili hemijsko ispitivanje.

Stoga je potrebno izraditi domaću legislativu, nacionalni plan monitoringa, upute za postupanje i planove evaluacije. Preporučuje se primjena detaljnih ček listi.

GIP moraju biti opremljeni dovoljnom količinom opreme za fizičke pretrage (laboratorijska oprema, platforma i kapaciteti za utovar i sl.).

Prevencija opasnosti

Prevenciju opasnosti treba propisati domaćom legislativom.

Uvoz proizvoda životinjskog porijekla za ličnu potrošnju

Potrebno je usvojiti posebnu legislativu i definisati odgovornosti.

Potrebno je organizovati saradnju sa carinskom službom kao i uklanjanje nezakonitih proizvoda životinjskog porijekla. Poster na GIP trebaju informisati putnike o uslovima za uvoz proizvoda za ličnu potrošnju. Od koristi bi bilo usvajanje propisa o kaznama.

Pristup Internetu / telefaksu / telefonu

Svi GIP trebaju biti opremljeni informatičkom opremom kao što je kompjuter, printer, brzi pristup Internetu i e-mail adrese. Osoblje GIP treba obučiti za korištenje ove opreme.

Za inspektore bi pristup Internetu, telefaksu i telefonu trebao biti besplatan.

TRACES

Toplo se preporučuje da se razmotri da li Bosna i Hercegovina želi predati zahtjev Komisiji EU da postane korisnik uvoznog modula. To bi bila prilika da se sistem koristi čak i prije pristupa EU.

Bosanska verzija TRACES-a mogla bi se instalirati na način kako je to već rađeno za druge treće zemlje. Stoga bi se lista tehničkih termina trebala što je prije moguće prevesti sa engleskog ili njemačkog na bosanski/hrvatski/srpski. Prevod treba uraditi osoblje GIP – eventualno uz pomoć prevodioca – pošto terminologija koja se koristi premašuje opšti rječnik koji koristi običan prevodilac. Listu može dostaviti RTA.

Veterinari u GIP trebali bi redovno koristiti pristup TRACES-u za obuku kako bi se upoznali sa sistemom i koristili funkcije kao što su liste objekata u trećim zemljama, odnosno radi uvida u legislativu EU iz oblasti veterinarstva.

VetLex

Učesnici bi trebali koristiti VetLex uz omogućeni novi pristup bazi podataka. Baza podataka može inspektorima pružiti uvid u najnoviju regulativu EK.

Dokumentiranje

Postupak dokumentiranja treba vršiti u skladu sa regulativom EK.

Ček liste su neophodne, naročito u vezi sa Uredbom (EC) br. 882/2004 kojom je propisana primjena sistema upravljanja kvalitetom.

U slučaju utvrđenih nepravilnosti, kontrole mogu potvrditi svjedoci.

Radna grupa

Za razradu Standardnih operativnih postupaka (SOP) za veterinarske kontrole živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla treba uspostaviti radne grupe. Potrebno je uspostaviti i radnu grupu za prevođenje spiska termina za TRACES.

6. Opšte primjedbe o projektu:

(koje se ne odnose direktno na misiju)

Radna atmosfera na sastancima je bila prijateljska i otvorena. Učesnici su bili vrlo kooperativni i odgovarali su na pitanja opširno i iskreno. U okviru radionice održana je aktivna i konstruktivna diskusija o glavnim nalazima ekspertne grupe. Predstavnici GIP su svjesni glavnih problema i slabosti u pogledu graničnih inspekcijских kontrola.

Ime: Dr. Anette Oloffs

_____
Potpis

Ime: Dr. Valérie Eberlein

_____
Potpis